

Asia: VN/32455/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyyskassojen tehtävien laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry kiittää mahdollisuudestaan antaa lausunto.

Yleistä

Hallituksen esityksellä annettaisiin työttömyyskassoille mahdollisuus tarjota jäsenilleen työllisyyttä tukevia palveluita. Työttömyyskassa voisi tarjota työnvälitystä, tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita, asiantuntija-arviointeja, valmennuksia sekä muita näihin verrattavissa olevia palveluita jäsentensä työllisyyden tukemiseksi.

Työttömyyskassan tarjoamat palvelut olisivat yksityistä työvoimapalvelua, jolla ei korvattaisi julkisia työvoima- ja yrityspalveluita. Palvelujen tarjoaminen ja palveluihin osallistuminen perustuisi vapaaehtoisuuteen. Palvelut rahoitettaisiin kassan omista varoista. Palvelujen rahoitukseen ei käytettäisi julkista rahoitusta.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö esitti hallitusneuvotteluissa 2023, että työttömyyskassoille annettaisiin mahdollisuus tarjota jäsenilleen työllistymistä tukevia palveluita. Yhteisjärjestöä on myös kuultu lainvalmistelun yhteydessä. Yhteisjärjestö pitää esitystä kannatettavana.

Työllistymistä tukevien palveluiden tarjoaminen rakentuu sille ajatukselle, että palveluiden tarjoaminen olisi sekä kassoille että jäsenille vapaaehtoista. Palveluiden tarjoaminen perustuisi jäseneltä saatavaan suostumukseen ja jäsen tekisi itse valinnan, mitä palveluita käyttää tai käyttäisikö palveluita lainkaan.

Käytännössä työttömyyskassat voisivat uuden sääntelyn nojalla esimerkiksi antaa sähköisissä palveluissaan tai muissa asiakaspalvelukanavissaan jäsenille tietoa avoimista työpaikoista, työhausta ja koulutus- tai valmennusmahdollisuuksista ja muista osaamisen kehittämismahdollisuuksista, tehdä työnhakuun ja yritystoiminnan käynnistämiseen, kartoittamiseen tai kehittämiseen liittyvää ohjeistusta verkkosivuilleen sekä tuottaa ja jakaa tilastotietoa työmarkkinoiden toiminnasta jäsenistönsä osalta. Mahdollista voisi olla myös esimerkiksi tiedon tarjoaminen työvoimahallinnon tarjoamista palveluista. Hallituksen esitys

mahdollistaa työttömyyskassoille palveluiden tarjoamisen joustavasti, mitä pidetään hyvänä. Joustava kirjaus mahdollistaa kassoille palveluiden tarjoamisen siten, kuin palvelut juuri kyseisen kassan jäsenille olisivat tarpeellisia tai vaikuttavia.

Esityksen sivulla 14. todetaan, että kassojen palveluiden vaikutus työllisyyteen on todennäköisesti nolla tai vähäisesti positiivinen. Tähän liittyen Yhteisjärjestö toteaa, että palveluiden vaikutuksen arvioidaan olevan esitettyä parempi, mutta vaikutusten arvioinnin tekeminen etukäteen on erittäin vaikeaa.

Esityksen yksityiskohtaiset perustelut

Esityksen 1 luvun 1 pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että esityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriöllä on yksityisten työvoimapalveluiden seuraamiseksi oikeus saada yksityisiä työvoimapalveluja tarjoavilta tai niitä edustalta yhteisöltä yksityisiä työvoimapalveluja koskevia tietoja. Työttömyyskassan olisi pyynnöstä annettava työ- ja elinkeinoministeriölle tiedot työhön välitettyjen henkilöiden määrästä ammattiryhmittäin, työnvälityspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrästä sekä muista tarjoamistaan työnhakuun liittyvistä palveluista. Annettavista tiedoista säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (1073/2012) 36 §:ssä.

Käytännössä työllistymistä tukevat palvelut voisivat tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työttömyyskassat julkaisevat avoimilla nettisivuillaan linkkistauksia avoimien työpaikkojen löytämiseksi sekä jäsenpalvelussa mahdollisesti kohdennettumpia listauksia avoimista työpaikoista, koulutuksista tai muista valmennuksista. Näin ollen selvyuden vuoksi todetaan, että työttömyyskassoilla ei kuitenkaan tulle olemaan tietoa työhön välitettyjen henkilöiden määrästä, koska kassalla sen toiminnan luonteen vuoksi tuskin on tietoa siitä, onko jäsen ottanut yhteyttä työnantajaan työpaikkailmoituksen perusteella ja onko työsuhdetta muodostunut. Vaikka työttömyyskassa luovuttaisi jäsenen suostumuksella tämän yhteystiedot työnantajalle, työttömyyskassa tuskin saanee tietoa siitä, että onko työsuhdetta muodostunut. Näin ollen todetaan, että työttömyyskassat voivat luovuttaa työ- ja elinkeinoministeriölle sen tarvitsemia tietoja, mutta kaikki tietoja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 36 §:ssä tarkoitettussa laajuudessa työttömyyskassoilla ei tulle olemaan.

Saman pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan myös, että työttömyyskassan ilmoittamat avoimet työpaikat eivät voisi olla pelkästään työttömyyskassan jäsenten nähtävillä, vaan ne tulisi julkaista esimerkiksi kassan avoimilla verkkosivuilla. Tähän liittyen todetaan, että työttömyyskassojen suunnitelmissa ei ole oman työnvälitysalustan rakentaminen, vaan jo olemassa olevien palveluiden hyödyntäminen. Mahdollista voisi olla esimerkiksi se, että jäsenpalvelussa tuotaisiin esiin esimerkiksi viisi uusinta Työmarkkinatorin ja muun mahdollisen palveluntarjoajan avointa työpaikkaa, jotka vastaavat jäsenen asuinpaikkaa ja koulutustaustaa. Mahdollisena toteutuksena voi olla se, että tästä näkymästä jäsen voisi siirtyä esimerkiksi Työmarkkinatorin tai muun palveluntarjoajan palveluun tarkastelemaan avointa työpaikkaa tarkemmin ja hakemaan työpaikkaa niin halutessaan. Kuitenkaan mitään omaa työnvälityksen alustaa ei siis ole suunniteltu toteutettavaksi. Yhteisjärjestö on ollut mukana lainsäädännön valmistelukokouksissa, joiden yhteydessä on saatu tieto, että riittävää olisi tuoda avoimille nettisivuille tietoon avoimia työpaikkoja julkaisevien tahojen tiedot lisäämällä linkit palveluntarjoajien nettisivuille. Yhteisjärjestö toivoo, että tämä voitaisiin tuoda perusteluteksteissä selvästi esiin.

Pykälän 60 a:n yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 24. todetaan, että ”pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että työttömyyskassa voisi jäsenen suostumuksella salassapitosäännösten

estämättä luovuttaa eräitä jäsenen henkilötietoja työnantajalle ja palveluntuottajalle. Luovutettavat tiedot olisivat ehdotuksen mukaan jäsenen nimi ja yhteistiedot.” Yhteisjärjestö tuo kohteliaimmin huomioon, että pykälässä on kirjoitusvirhe. Lisäksi Yhteisjärjestö katsoo, että ammatti- ja koulutustieto olisi tarpeellinen työnantajalle tai palveluntarjoajalle välitettävä tieto ja se tulisikin lisätä 60 a §:ään.

Muuta lausuttavaa

Nykytilan arviossa sivulla 3. mainitaan, että palkansaajakassoja on 15 ja yrittäjäkassoja on yksi. Vuoden 2024 alusta palkansaajakassojen lukumäärä on ollut 13 ja yrittäjäkassoja on yksi. Sivulla 9. Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön ja YTK Työttömyyskassan nimet on kirjoitettu pienellä kirjaimella.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö katsoo myös, että esitykseen tulisi lisätä lainsäädäntömuutos siitä, että myös työttömänä voisi liittyä työttömyyskassaan. Syyskuusta alkaen työssäoloehto kertyy maksuperusteisesti ja työssäoloehto voi toisin sanoen kerryttää myös sellaiselta kuukaudelta, jolla työskentelyä ei tapahdu. Näin ollen katsotaan, että työttömyyskassaan pitäisi voida liittyä, vaikka ei olisikaan liittymishetkellä työssä. Muutos olisi looginen myös työllistymistä tukevien palveluiden ja kokonaisuuden kannalta.

Lopuksi todetaan, että esitetyt muutokset ovat toimeenpantavissa.

Villman Aki
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry